

La casa, orientada al sud, s'aixecava damunt de la petita vila i del port, sobre el pendent que unia el mar i la Forêt de Sorède. Era de color rosa maduixa, amb porticons verds en forma de fulla, i tenia unes quantes finestres falses amb damiselles pintades que s'hi atansaven, però la majoria eren reals i tenien balconades plenes d'arbustos en testos blaus, i banyadors assecant-se i piles de cogombres daurats. Hi havia una teulada plana escalonada amb emparrats de vinya, i a l'exterior de la mansió, graons de pedra que s'enfilaven fins a la teulada. El jardí era ple a vessar d'arbustos i flors, tarongers i llimoners, magraners i magnòlies i buguenvílies i vinya. Un porxo recorria la façana sud de la casa; darrere hi havia les habitacions allargades, fresques i a l'ombra, de parets emblanquinades i el terra de petites rajoles de color vermell fosc i brillant, cobert amb estores de ratlles lluent. Les parets de la sala més gran estaven pintades amb un sòcol de mar i criatures de les profunditats, dofins, tritons, sirenes que assaborien bresques de mel, cavallets de mar i peixos d'alegres franges de colors. Hi havia unes quantes pintures modernes; la més imponent era un nu de grans dimensions d'un alcalde francès reclinat sobre un sofà verd i amb un plat blau de maduixes a la mà; els tons de la carn eren magnífics. Aquest home nu, que es deia Charles Michel, havia estat el constructor i primer propietari de Villa Fraises, però ara era mort.

També era mort el seu fill Maurice, el segon propietari, que va ser un col·laborador discret però efectiu entre 1940 i 1945, i que més tard apareixeria ofegat a la badia. Va deixar Villa Fraises en propietat a la seva esposa anglesa, l'artista de les obres de la sala, que havia conviscut a la casa amb ell des que la caiguda de França l'havia deixat atrapada a Cotlliure amb la seva filla de deu anys.

Gràcies al seu col·laboracionisme, per molt discret que hagués estat, els Michel havien viscut força bé, i també havien pogut millorar les vides de molts dels seus veïns, inclosos alguns dels maquis locals; però els maquis, una tribu de desagraïts, els ho van retreure quan va arribar l'hora i les tropes alliberadores van irrompre a la Provença.

Villa Fraises estava en el punt de mira: després de la mort del propietari, la seva vídua es va deslliurar de patir represàlies gràcies al fet d'haver acollit en més d'una ocasió presoners aliats fugitius que esperaven creuar els Pirineus, i també a les activitats benintencionades, tot i que una mica barroeres, de la seva filla i el seu fillastre amb les faccions juvenils dels maquis. No obstant, com a vestigi del col·laboracionista Monsieur Michel, sospitós (injustament) d'haver denunciat fugitius i membres de la Resistència a la policia de Vichy a Perpinyà a canvi de benzina i d'altres gratificacions, Madame Michel es va acabar trobant en una posició una mica incòmoda. Tot i que ella, per sort, no s'avergonyia amb facilitat.

Era una dona forta, bonica, dissoluta, independent i ociosa, més interessada en la literatura clàssica i els plaers de la taula de jocs que en la pintura, que trobava que exigia més aplicació de la que en aquells temps estava disposada a oferir. Tenia tendència a passar els dies ajaguda, jugant a qualsevol cosa amb qualsevol persona que tingués a mà, traduint comèdies gregues al francès per passar el temps, jugant amb el seu fill petit o, simplement, llegint pel plaer de fer-ho. Aquella tarda de mitjans d'abril jeia en una gandula al jardí, entre baladres i estàtues, mentre la mare d'en Maurice Michel, de visita a les Fraises,

seia rígida i vestida de negre al porxo, fent ganxet. Madame Michel era prima i patriòtica; tenia els cabells blancs i rinxolats i els llavis prims. Les corbes amples i generoses, la facilitat per mandrejar, la roba de colors llampants i la fixació per la literatura i pels jocs d'atzar de l'afligida amistançada del seu fill se li feien exasperants. (Perquè ella encara considerava la seva nora com una amistançada, ja que tenia un marit encara viu a Londres.) I encara se li feia més exasperant el fet que en Maurice li hagués deixat Villa Fraises. Madame Michel, com a bona anglòfoba, detestava els britànics, que trobava mancats de literatura, cultura, llengua i refinament, i opinava que el 1940 havien fugit dels alemanys i havien deixat que s'hi enfrontessin els francesos, i a sobre, ara encara es donaven aires d'alliberadors, quan tot l'alliberament que no havia estat obra dels mateixos francesos havia estat obra dels americans. A Madame Michel tampoc li agradaven les pintures de la Helen; li desagradava especialment el nu de l'alcalde, el seu difunt marit, un retrat capriciós que, amb l'ajuda d'un fotògraf i de les descripcions d'en Maurice, havia assolit una semblança impressionant. Era típic d'en Maurice haver permès i haver gaudit d'aquell retrat; la seva mare tenia la impressió que per a ell havia significat la reafirmació de l'aliança que havia mantingut sempre amb el seu alegre i procaç pare contra ella, a qui mai no havia estimat gaire. Perquè a en Maurice sempre li havien agradat les persones alegres i procaces. Mai no n'havia estat gaire, de la seva primera dona, una noia de col·legi de monges amb qui va contraure un matrimoni de conveniència quan tenia trenta anys, i la vida breu de la qual no va permetre mai que dificultés la d'ell. Havia trobat les seves faccions i la seva expressió reflectides en el seu fill Raoul i, per tant, el noi sempre l'havia irritat una mica. Les d'ell, en canvi, eren evidents en el petit Roland. Era per arreglar el futur d'en Raoul que la seva àvia era ara de visita (tan a contracor!) a Villa Fraises.

—I on és en Raoul? —va demanar Madame Michel, amb la seva veu aguda i el seu francès de Bordeus que serraven l'aire dolç del jardí talment com ho fa el carrisqueig dels grills—. On ha estat tota la tarda?

—No ho sé exactament. —La veu que li va arribar des de la gandula va sonar greu, lenta, mandrosa i amb el francès dels *ateliers* de la *rive gauche*, on la seva propietària l'havia adquirit de joveneta—. Ell i la Barbary es passen el dia fora amb els seus amics, del matí a la nit, i sovint de la nit al dia. És probable que hagin sortit amb les barques de pesca.

—I vostè l'hi permet, a la seva filla, *madame*?

En sis anys, la confiança que tenia amb l'amistançada del seu fill no havia passat d'aquí; seguien tractant-se de *madame* i de *vous*.

—Jo? —La veu lànguida va sonar lleugerament sorpresa—. Jo no hi interfereixo, amb la Barbary. Ja té disset anys, sap?

Madame Michel va fer una ganyota amb els llavis i va deixar anar una mena de «psst». Era evident que no considerava que disset anys fos una edat en la qual una filla ha de deixar de rebre les interferències de la mare.

—Així fa bé, *madame*, d'enviar aquesta joveneta a Anglaterra.

—Vaig suposar que al seu pare li agradaria tenir-la a prop una temporada.

—És clar, és natural. I vostè no l'acompanyarà a Anglaterra?

—No. El seu germà em vindrà a veure, i després faran junts el viatge de tornada.

—Ah. —Madame Michel, fent repicar les agulles amb rapidesa, va avaluar la situació. Aquesta dona es quedaria a les Fraises. No tenia cap intenció d'anar a visitar la seva terra d'origen; era divorciada, caiguda en desgràcia, i el seu marit (un advocat conegut, segons havia esbrinat Madame Michel) s'havia tornat a casar a Londres. De fet, no semblava tenir motiu per tornar-se'n a anar mai més de les Fraises.

Madame Michel, en canvi, s'estimava més viure a Bordeus, on tenia casa seva i una posició social com a vídua d'un batlle respectat; però, si hagués disposat de les Fraises, també hauria pogut aprofitar prou aquella finca.

La seva veu va adquirir un to encara més aspre:

—I en Raoul?

—Ah, en Raoul—. La veu de la madrastra era distant, monòtona, fins i tot una mica avorrida—. Cal que preveiem algun pla per a en Raoul, és evident. És vostè qui ho ha de dir, Madame Michel, què vol que fem amb en Raoul. Si li sembla bé que es quedi aquí, i segueixi la seva escolarització al Lycée...

—No, això no em semblaria gens bé.

—No? Estic d'acord amb vostè. Aquests darrers anys, en Raoul s'ha dedicat més als *enfants du maquis* que al Lycée. Ho continua fent, i la Barbary també. Per a la gent jove ha esdevingut una mena de club social, i ara que s'ha acabat la guerra, els segueix absorbint.

—I què fa ara, la jovenalla, quan es reuneixen?

—Fer la guitza a la gendarmeria i a les autoritats locals. Robar sempre que poden, entrar a propietats privades, sabotejar vehicles de motor, molestar els seus conciutadans. De fet, les mateixes activitats que feien durant la guerra per patriotisme, ara les fan per gust i per la força de l'hàbit.

—Però és molt impactant, tot això. —Madame Michel estava escandalitzada, amb la sensació que tots els seus principis burgesos de la correcció estaven sent ultratjats—. I els ho permetia, això, en Maurice? —va afegir, indignada i sense acabar-s'ho de creure.

—Ai, en Maurice... —va seguir la dona d'en Maurice impertèrrita, ajaguda amb les mans rere la nuca; la seva veu es va apagar. Ho hauria permès, en Maurice? Que potser ho sabia, en Maurice, com n'estaven, d'implicats, els seus dos fills? Que cada tarda, cada vespre, en sortir del Lycée, cada diumenge i cada festiu, pujaven als turons

o baixaven a la platja a trobar-se amb els seus companys, a jugar als seus jocs secrets, passejant-se pels marges del maquis adult de veritat, que es dedicava a afers perillosos i secrets al peu dels Pirineus?

—En Maurice suposava que jugaven. A fer de *boy scouts* o de *girl guides* —va afegir, en anglès—. O a Pellroges.

Madame Michel no admetia cap d'aquells salvatges grollers al seu món, el món d'allò que era apropiat per als *jeunes gens*.

—De ben segur, ja deuen haver tingut problemes amb la policia —va suggerir.

—Sovint, és clar.

Era evident que els joves s'havien guanyat la deshonra per a ells mateixos i per als seus pares, que era allò que calia esperar. Sens dubte, com més aviat se n'anessin del barri, millor. Madame Michel ja havia fet els seus plans per a en Raoul, que a la casa de Bordeus li portaria massa problemes.

—El meu fill i la seva esposa a Londres estan disposats a acollir en Raoul, ara mateix. Ell té un negoci a la ciutat. En Raoul pot viure amb ells i rebre una formació. Més val que no visqui a França, on hi ha tantes desgràcies i tan poc per menjar. Volem que s'instrueixi en el món empresarial anglès, on més endavant hi pot haver una feina per a ell, si el seu oncle el considera ben preparat. Tenim entès que a Anglaterra, com que gairebé no ha patit els estralls de la guerra, hi ha molta prosperitat.

Anglaterra, va pensar, se'n sortia sempre bé de totes les guerres, en les quals no perdia ni vides ni diners, mentre que França es des-sagnava fins a empal·lidir.

—El meu fill —va continuar— li pot aconseguir el *permit de séjour*. Si pot viatjar a Anglaterra amb el seu fill i la seva filla, potser seria convenient.

—I és clar que sí. El meu fill arribarà d'aquí a quinze dies, i tornarà a Anglaterra amb la seva germana al cap d'uns dies. A la Barbary li agradarà tenir en Raoul al seu costat.

—Que trobarà a faltar la seva filla, *madame*?

Madame Michel es mostrava fredament cortesa amb aquella anglesa desagradable i tan poc respectable, que va semblar que reflexionava sobre la pregunta abans de respondre.

—No. En realitat, no.

Ni tan sols se l'estimava, la seva filla. A Madame Michel li havia semblat intuir-ho després de veure-les juntes la nit abans. Però ara arribava la noia, pujant pel jardí des del caminet que duia a la platja, amb en Raoul trepitjant-li els talons. Tenia un aspecte infantil, per la seva edat, petita, amb les cames nues i morenes, un vestidet rosa estampat, arrossegat i moll, i duia una xarxa de pescar llagostins penjada de la mà; tenia la cara pàl·lida, irregular i de to oliva, els llavis carnosos i murrís, el front ample i bonic, i els cabells foscos i llisos, despentinats i sense recollir, que li queien al voltant del coll: els ulls grisos, caiguts i misteriosos, miraven sovint a terra sota la línia fosca i frunzida de les celles; tota ella semblava estar sempre a la defensiva, amb un posat desconcertat, cautelós, com un animalet vigilant o salvatge. El noi, dos anys més jove, tenia un toc de la mateixa expressió; però se'l veia francès, i ràpid, potser intel·ligent, més connectat amb la civilització, com si aquesta fos capaç un dia d'atrapar-lo i guardar-se'l, mentre que la noia segurament sortiria del parany i fugiria, corrent inabastable cap a la foscor del bosc. En Raoul també era prim i baixet, pàl·lid i amb la pell de to oliva; tenia els ulls grossos, marró clar, i les faccions més netes i boniques que les de la Barbary; com ja s'ha dit, s'assemblava a la seva mare de jove, la dona que tant havia avorrit el seu marit i els pares del seu marit. La seva àvia suposava que la petita i desendreçada *gamine* Barby el duia pel camí de les malifetes. Ell també anava moll i feia olor de peix.

—Bona nit, fill meu. —Madame Michel va deixar el seu ganxet i el va mirar amb atenció per damunt de les ulleres—. Em sembla que no t’hem vist en tot el dia, oi que no?

—No, *grand’mère* —va assentir educadament, sense interès, com si respongués a una obvietat.

—Bé, demà haurem de recuperar el temps perdut, no et sembla? Tinc moltes coses per dir-te, fill. Demà tu i jo tindrem una llarga conversa.

—Sí, *grand’mère*. —Els ulls marró clar del noi van vacil·lar i parpellejar; semblava a la vegada aprensiu i esporuguit. La seva àvia va pensar que encara no sabia res del que li deparava el futur; el noi era a les seves mans, i per un moment va assaborir la gratificació del poder que mai no havia tingut sobre aquella noia silenciosa i de col·legi de monges, la primera dona del seu fill.

—Però ara —va afegir, amb certa severitat—, més val que vagis a assecar-te i arreglar-te. Em sembla que t’hauries de disculpar a Madame Michel per entrar a casa seva amb aquesta fila.

La seva mirada va topar-se de passada amb la noia desmanegada que hi havia al costat del seu net, amb la xarxa de pescar llagostins ara plena de peix argentat i les cames nues amb sorra enganxada. Els seus ulls van passejar des d’aquella figura descurada fins a la donassa de la gandula, que descansava amb un llibre en una mà i amb l’altra sostenia un cigarret cremant-se al seu broquet allargat d’ambre. Es va fixar en el posat reflexiu, reservat i distant que hi havia en els joves i, en tornar a mirar la noia, va trobar una expressió als seus ulls grisos i esquerps que la va omplir de perplexitat.

La Helen va esbandir-se mandrosament la qüestió de les disculpes.

—La casa hi està acostumada, estimada *madame*. Tots ens passem el dia entrant i sortint mig xops.

—Portem uns quants peixos, mare. —La Barbary va parlar en anglès, seca i vergonyosa, mentre li ensenyava la xarxa. La Helen li va respondre en francès.

—Ja ho veig, Barbary. Més val que els donis a la Marthe, si us els voleu prendre per sopar.

—*Oui, ma mère.* —La xarxa va sortir d'escena, amb la intimitat familiar que els donava l'idioma anglès.

—Si la Marthe encara és a dalt amb en Roland, no l'atabalis —va afegir la Helen—. No vull que el nen es desvetlli abans d'anar-se'n al llit.

—*Bien, ma mère.*

Noia i noi van entrar a través dels finestrals oberts, trepitjant mullats les flonges catifes i les rajoles vermelles del terra.

No s'estima la nena, va pensar Madame Michel, sense sorprendre-se'n. Només s'estima el petit, que tant s'assembla a en Maurice. Aquest pensament li va provocar una fiblada de gelosia; sentia com si una generació rere l'altra l'haguessin exclosa d'un cercle d'alegre companyonia. El petit Roland, que sempre la mirava amb malícia amb els ulls alegres del seu pare, la riallada franca del seu avi, i arrambant el cap en forma de bala contra els genolls de la seva mare, continuava la tradició masculina dels Michel, bons coneixedors del llibertinatge i de l'humor gruixut i lasciu; una tradició de la qual també participava la seva mare. En canvi, la seva àvia, des de la seva postura aliena i hostil, ho contemplava tot amb un disgust glacial.

—No l'amoïna, *madame*, que en Roland corri amunt i avall amb els altres dos? —va burxar—. Es diria que l'acabaran portant pel mal camí.

—No sembla impossible —va accedir la Helen, amb la seva despreocupació *dégagée*—. Però, en qualsevol cas, és massa petit. Se'n cansaria. Ells i els seus amics viuen a un ritme accelerat, corrent sempre amunt i avall entre els turons i la platja. En Roland juga a la vora de la mar amb mi o amb la Marthe. L'estic ensenyant a nedar.

—Tan d'hora? És massa petit, per a això.

—Fins i tot els nadons haurien de saber nedar.

En Maurice, va recordar la seva mare, no va nedar mai gaire. Es banyava sempre a la vora.

La Helen es va aixecar de la gandula. Es podia veure que era una dona de complexió ampla, cames llargues, els pits baixos i plens, la cintura robusta i ferma i uns malucs dignes de la Venus de Milo; el seu coll era una columna forta i arrodonida que aguantava el cap, fosc, bell i sòlid, de faccions clàssiques, la mandíbula plena, el nas recte, la boca ampla i sensual i els ulls sarcàstics. Amb un cofat iber grec i unes arracades tatxonades grosses hauria sigut gairebé la Dama d'Elx; però ella tenia un punt més d'humor i molt menys misticisme als seus ulls lleonats de parpelles més fines i a la boca cargolada. Era bonica, va admetre Madame Michel a contracor; la mena de bellesa ferma que persisteix encara a la quarantena, sense esvaïr-se, sense arrugar-se, sense decaure i conservant encara un aire de magnòlia en plena floració. Ni la seva filla, un elf de faccions irregulars, ni el seu fill, un encantador de bunyols, n'havien heretat la bellesa. Madame Michel es va preguntar si el seu fill gran, que havia d'arribar al cap de quinze dies, la posseïa; pensava que no, per una fotografia de grup que havia vist en un escriptori, en la qual el noi, un estudiant de feia set o vuit anys, apareixia com una figura prima i vestida de franel·la, amb les celles alçades amb expressió interrogant i la cara ovalada, dret al costat del seu pare, de faccions esmolades i aire distingit, mentre que una Barbary de nou anys, vestida amb jersei i pantalons curts, amb els cabells tapant-li els ulls, es recolza en la seva mare, agafada amb força a la mà ampla que té damunt l'espatlla i mirant amunt amb un somriure segur. Era curiós, va pensar Madame Michel, que en aquella imatge de grup, la Barbary donés la sensació de ser la nena aviciada de la seva mare. Però, ja se sap, entre els nou i els disset anys hi ha l'adolescència, aquesta edat esgotadora i incòmoda en la qual la jove seguia confosa, angular, camallarga i tímida com un poltre; un poltre una mica perdut i extraviat: l'adjectiu *égaré* va passar per la ment

insensible però aguda de Madame Michel. No li agradaven gaire, les *jeunes filles*; havien d'existir, però com més aviat assolissin l'estat matrimonial per al qual el bon Déu les havia creat, millor. Com que, evidentment, no era gens probable que cap home cabal es plantegés la possibilitat de casar-se amb la Barbary, era segur que es quedaria *jeune fille* fins al moment que es comencés a marcir per esdevenir una *vieille fille*, i com Madame Michel anticipava, d'una moral més que dubtosa; acabaria amb tota probabilitat més desprestigiada que la seva mare, que com a mínim havia sigut esposa en dues ocasions. Aquestes especulacions sobre la Helen i la seva família van creuar ràpidament la ment rígida i aguda de Madame Michel en el moment en què la seva nora es traslladava, àgil i massissa com un animal que es treu la mandra de sobre, des del jardí fins al porxo.

—Pujaré a veure en Roland —va dir, abans de desaparèixer a l'interior fresc de la casa.

La cambra d'en Roland era un espai agradable, amb les parets blanques decorades per la seva mare amb una sèrie d'animals pintats. Si en Roland es cansava d'algun d'ells, es podien esborrar i substituir-se per d'altres. El bressol del nen era baix i blanc, amb flassades de color rosa, i a dins hi havia en Roland adormit, amb el seu gosset i el seu cavallet de joguina al costat, la galtona inflada com un globus rosat sobre el coixí, perquè la seva mare no era d'aquestes que forcen els infants a dormir pla i sense coixí. L'habitació estava a la penombra; al principi, no es va adonar que hi havia la Barbary ajupida al costat del bressol, encara amb el seu vestit moll i els cabells deixats anar que li envoltaven el rostre com un casc d'algues xopes.

La noia es va incorporar, sobresaltada, a la defensiva, i es va retirar els cabells dels ulls.

—No l'estava molestant —va murmurar—. Només volia mirar-lo.

Per sobre del nen adormit, la Helen li va dedicar la seva mirada reservada i enigmàtica; aquella mirada que sempre havia desconcertat Madame Michel.

—Més val que et posis roba seca —va dir-li en veu baixa, i després va afegir—, dic jo —com si en realitat no li importés gens ni mica si la Barbary anava seca o mullada.

Per un instant, la Barbary es va aturar, dibuixant una ombra vacil·lant a l'habitació en penombra. Va moure els llavis, formant una paraula —*mare, mamà*, devia ser—; però ara la mirada de la Helen l'havia abandonat i, inclinada sobre en Roland, l'estava incorporant per asseure'l a l'orinal. Quan el va tornar al llit, li va allisar bé la flassada, va arreglar-li les joguines, li va acaronar la galta per veure si estava massa calent, i va fer els petits ajustos que s'acostumen a fer a la vida nocturna dels nadons per evitar que els passi alguna cosa dolenta abans que arribi el matí, com quedar penjats cap per avall, o caure rodolant del llit, o quedar totalment destapats o mig asfixiats sota la roba de llit, o acabar ajaguts sobre una joguina. En Roland dormia plàcidament i alegre; no com la Barbary a la seva edat, que era tota nervis, es despertava terroritzada, cridava quan veia ombres i aleshores, quan la seva mare hi anava, amagava el cap sobre el seu pit i l'abraçava fort amb els dos braços. La Barbary havia sigut un nadó salvatge, una nena nerviosa i excitable, i la seva mare havia sigut el seu refugi. En Roland no necessitava cap refugi; era l'alegre capità corsari de la seva pròpia ànima. Repartia favors com una cortesana alegre. Estimava la seva mare amb tendresa; la Marthe, l'estimava prou; la Barbary, molt; en Raoul, més o menys; la seva àvia, gens ni mica; i dormia plàcidament tota la nit, fins que es despertava amb la primera llum del matí i cridava perquè algú anés a jugar amb ell. Era sempre la Barbary, qui hi anava.

La Barbary va sortir de puntetes de l'habitació, sigil·losa com una respiració abatuda. Ella i en Raoul havien adquirit moviments

gairebé silenciosos, el pas cautelós, el lliscar artificial i furtiu, i la mirada ràpida i prudent a dreta i esquerra de les criatures de la selva.

La Helen, un cop va haver acotxat el seu fill petit, es va preparar per a la nit que li esperava amb la sogra, la filla i el fillastre. Amb quanta rigidesa seuria Madame Michel, que no feia mai concessions a la comoditat de les butaques i els sofàs de les Fraises. Quant als nois, després de sopar s'esmunyirien silenciosament per anar-se'n de nou a mullar-se i embrutar-se. Durant l'àpat, amb prou feina dirien res. Les seves maneres, com es podia veure que Madame Michel pensava, eren *farouches* més enllà de la raó. Per sort, avui era el darrer vespre que passava a les Fraises.